

ROMI U SRBIJI

Antologija tradicionalne romske muzike, Balkanski muzički arhiv, volume 1, NIKA, Slovenija & Centar za kulturu mira, Jugoslavija

Krajem 2001. godine u izdanju slovenačke diskografske kuće NIKA i jugoslovenskog Centra za kulturu mira, pojavio se prvi kompakt-disk iz edicije Balkanski muzički arhiv. Autor prof. dr Dimitrije Golemović je disk posvetio romskoj muzici na našim prostorima, te je materijal sasvim široko naslovio – “Romi u Srbiji”. Iako naizgled ambiciozno naslovljen, ovaj materijal kroz 29 pažljivo odabranih primera romskog muziciranja zadovoljava sve potrebe prave antologije, naročito u smislu žanrovske, ali i tipske i stilske raznovrsnosti.

Većina snimaka je nastala u autentičnom okruženju tokom terenskih istraživanja prof. Golemovića. Iako sakupljeni u periodu od 22 godine, a beleženi na uređajima različitog kvaliteta, snimci su veoma dobro zvučno ujednačeni, zahvaljujući ton-majstoru Zoranu Jerkoviću. S obzirom na raznovrsne okolnosti koje su teritorijalno uslovile terenska istraživanja, većina numera potiče iz severozapadne Srbije, mada primeri orkestarskog muziciranja snimljeni u okolini Zaječara i Leskovca, Novom Sadu i Beogradu (snimke zabeležene u Beogradu načinio je Zoran Jerković), u velikoj meri dopunjuju sliku romske muzike kod nas.

Izbor numera na ovom CD-u potkrepljuje tezu Dimitrija Golemovića da su Romi bili značajan faktor u “razvoju” srpske obredne prakse. Preuzimajući pojedine obrede kao, na primer, lazarički ili dodolski, prvenstveno iz ekonomskih razloga, Romi su na izvestan način obezbedili njihov kontinuitet: na disku se mogu čuti jedan dodolski i dva lazarička primera. Uz promukao, “ciganski” glas slepe pevačice iz Bujanovca Stane Selimović koji prodire pravo u srce slu-

šaoća, tu su i mnogi primeri instrumentalne muzike koji otkrivaju neobično darovite i muzikalne svirače: violinistu Miloša Šišića iz sela Banjani (Tamnava), Dušana Todorovića Tatala iz Gornjeg Milanovca i druge. Izuzetan primer predstavlja numera "Radevac" violiniste Naifa Amzića iz Loznice, koji zvukovima violine, tzv. tonskim slikanjem, priča šaljivu priču o neuspeloj ženidbi.

Ovaj disk neće zadovoljiti one koji očekuju proslavljena imena romske estrade kao što su Gordana Jovanović ili Šaban Bajramović, ali to autoru, iskusnom dr Golemoviću koji iza sebe ima već nekoliko odličnih međunarodnih izdanja srpske tradicionalne muzike, nije ni bila osnovna namera. Pažljivim odabirom raznovrsnih primera, on je u širokim potezima sačinio autentičnu zvučnu sliku romske muzike na našim prostorima u drugoj polovini 20. veka. Većinom, reč je o izuzetnim, ali gotovo anonimnim muzikantima koji su popularnost stekli uglavnom u okvirima sopstvenih sredina i koji su kao takvi po definiciji i glavni činioci narodne muzike. Materijal koji bi obuhvatio samo snimke zvezda kafanske muzike, predstavljao bi sa svim neku drugu priču o romskom muziciranju.

Poseban kvalitet ovom izdanju pruža vanredno dobra oprema koja ga izdvaja čak i iznad proseka sličnih etnomuzikoloških izdanja u svetu. Maštovito dizajnirana knjižica sadrži pristupačno pisan naučni tekst Dimitrija Golemovića o poreklu Roma na ovim prostorima i njihovoj muzici – na srpskom, slovenačkom, engleskom i nemačkom jeziku. Fotografije muzikanta, načinjene u autentičnom okruženju, doprinose vizuelizaciji zvučne slike romske muzike u Srbiji.